

PALYAZATOK Apró hirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő.

A Pesti Chevra Kadisa előjárósága a Szeretkórházban egy II. belgyógyászati főorvosi állást létesít, amelyre pályázatot hirdet. A pályázók születési bizonyítvánnyal, orvosi oklevéllel és belgyógyászati előképzettségüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket a Pesti Chevra Kadisa előjáróságához (VI, Laudon-u. 3.) f. é. június 10-ig nyújtják be.

A Pesti Chevra Kadisa előjárósága a Szeretkórházban megüresedett sebészalorvosi állásra pályázatot hirdet. A pályázatban résztvevni szándékozók születési bizonyítvánnyal, oklevéllel és sebészeti képzettségüket igazoló bizonyítványokkal felszerelt kérvényeiket a Pesti Chevra Kadisa előjáróságához (VI, Laudon-u. 3.) f. é. június 10-ig nyújtják be. A pályázatban csakis női orvosok vehetnek részt, minthogy a kórházban tartoznak lakni és egész orvosi működésüket az intézetnek szentelni kötelesek.

Fenákel Jónás

zsir és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt. — Napon-ta friss áru házhoz szállítás — Budapest, VII., Kazinczy-utca 52—54. szám. Telefon-hívó J. 334—76. sz.

Lakodalmak, társasösszejövetel, bankettek részére alkalmas elegáns különtermek. **Freund cukrász** VI., Podmaniczky-utca 8. az István király szálló épületében.

Orth. kóser vendéglő Szegeden.

Tejes és husos hideg és meleg ételek állandóan kaphatók. Kizárólag makói vágást használók. — Referenciákat a makói orth. rabbinátus nyújt. — **BLAU IZSÁKNÉ** (Makórol) Szeged. Somogyi-utca 20. sz.

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip ucca 10. — Jelíges levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők

Házasság

HUSZ esztendő óta közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

GYERMEKTELEN, özvegy, jó-megjelenésű uriember öcsém nősülni óhajt. Kersek részére csodaszép, szőke, bájos, fiatal leányt. Öcsémnek forgalmaz helyen jól menő üzlete és szépen berendezett lakása van. Hozomány nem szükséges. Leveleket címmel ellátva a kiadóba kérek »Paróka« jeligére.

FIATAL, vallásos orvos nősülné, szigorúan vallásos házba, hol jövőjét biztosítva látná. Jelige: „Vallásos orvos” a kiadóba. Discretió becsületszóra!

DISZKRÉT, megbízható házasság-közvetítések: Wiener, Bratislava, Petőfi-u. 10. (Szlovénko) 60 fillér bélyeg mellékelendő.

Állást nyer.

KERESEK 4, 8 és 9 éves gyermekeim mellé intelligens, vallásos orth. leányt, aki a háztartásban is segédkezne. Markovits Hugó, Szombathely.

ÜVEGES szakmába azonnali belépésre keresek fiatal segédet. Kosztolitz Mór, Celldömölk.

Kellemes nyaralás

Dunaföldváron

ahol nyaralók és átutazók izletes orth. kóser kosztot kaphatnak **Richter Nővéreknél.**

Állást keres

KERESKEDELMIT végzett intelligens, jelenleg önálló kereskedő, mérlegképes könyvelő, perfekt magyar-német levelező állást keres. Szombaton nem dolgozik. Kitűnő referenciákkal és jó családi kapcsolattal rendelkezik. Meghívások »Bizalomra érdemes« jeligére kiadóba kéretnek.

FIATAL zsidó lány orthodox házba 1-2 gyermek mellé ajánlkozik. Lehetőleg vidékre. Válaszokat »Csakis vallásos« jeligére a kiadóhivatalba.

MINDEN TÉREN ügyes, intelligens budapesti hölgy, hozzáillő bizalmi állást keres, üzletnél, vállalatnál, vagy előkelő, magányos úrnőnél. Levelet »Szombattartó 613« jeligére kérek a kiadóhivatalba.

Különléle

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber, magyar vagy német szövegű lakodalmi meghívó és bármiféle nyomtatvány a legkifogástalanabban készül: Schvarcz Lipót könyvnyomdájában Kunszentmiklós. Kérjen árajánlatot!

HALÓK, ebédlők bámulatosan olcsó áron Hornnál, Wesselényi ucca 13. (Saját ház) Szombaton zárva.

Orth. kóser étterem

Békéscsabán.

Ujjonnan átalakítva és kibővitve. Elsőrendű és izletes házikoszt. Utazóknak 10% árengedmény. A Fiume és Nádor szállodáktól 4 perc.

Holländer Izidor

Békéscsaba, Tatra ucca 13. sz. Telefon: 209.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos **GROSZBERG JENŐ.**

Hoffmann és Társa könyvnyomda Budapest, VI, Próféta ucca 7.

יידישע צייטונג

מ

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenként egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425—90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETESI DÍJ: 1 EVRE P 20.—
P 10.—
KÖLFOLDRE : 1 : P 22.—
Postascheckkontó-szám: 50791.

„Ideális” célok a statusquo-szabályzatban

A hivatalos lap vasárnapi számában megjelent a statusquo szövetségnek jóváhagyott szabályzata. A legfontosabb pontokat lapunk más helyén közöljük. A szövetség jövődjéről utjára már volt alkalomunk elmondani véleményünket, amely abban csucosodott ki, hogy a magyar zsidóság lelki szükségletét teljesen kielégíti a két szervezet, amely az orthodox és a nem-orthodox hittestvéreink ügyét képviseli hozzáértéssel, ki ki saját meggyőződése szerint és így nincs nagy jövője az új alakulatnak. A hivatalos lap közleménye csak megerősít bennünket ebbeli véleményünkben. A szövetség célja mindenestre ideális. Ideális olyan értelemben, hogy az ő eszközeivel nem igen elérhető célt tűz ki magának. Ilyen csak az ideák világában létező valami:

az egységes önkormányzat.

Amikor éppen az orthodox központi bizottság elhatározta, hogy teljes erélyével örködni fog az orthodox szervezet összes attribútumain és kellekein, akkor unifikációt emlegetni, „egységes önkormányzatról” beszélni időszerűtlen és céltalan. És amikor a szövetség kimondottan ezt a célt tűzte ki magának, akkor valóban „ideális” célkitűzést végzett. Ezzel működésének idejét és időtartamát a végtelenség körébe emelte, mert a tervezet szerint

a statusquo szövetség felbomlik — „ha az egységes önkormányzat törvénybe lesz iktatva“.

Ez tehát elég távoli terminus és nagyon óhajtható, hogy egészen addig igen áldásosan működjenek

saját községekben a hitélet intenzív tétele tekintetében. Valószínűleg ez a célja annak a különös rendelkezésnek is, amely lehetővé teszi a

rabbi hivatalfosztását is. Ahogy a viszonyokat ismerjük, erre nem igen fog sor kerülni. Ha egy neológ hitközség szabadulni akar a rabbijától, nem fog ezért statusquóvá válni és nem fog sietni őt beperelni a statusquo tribunálisnál. És ha valaki a status-

quóéknál disqualifikálva lesz, még lehet jó neológ rabbi — esetleg. Azt írjuk „esetleg”, mert nem tudjuk milyen okokból történik majd a rabbi detronizálása, De lehet, hogy ez a disqualifikáló paragrafus is amolyan —

hilechoszo limsicho

elméleti, eszmei intézkedés. Az ideális célok dacára is azonban ideális és reális munkát és sok szerencsét kívánunk a szövetségnek.

Zsidó párviadal az élettel

Ritkán kelthet valami vegyesebb érzelmeket a gondolkodó zsidóban, mint a numerus clausus diákpárbaival ügyében e hét szerdáján tartott bírósági tárgyalás. Oly jellemző az egész a magyar zsidóság egy részére, hogy kénytelenek vagyunk foglalkozni a dologgal, dacára az orthodoxia és a párbajozás között való áthidalhatatlan ellentétnek. Pár hónappal ezelőtt az egyetemi zavargások idejében történt, hogy két zsidó egyetemi diák párviadalra hívott ki egy diákszövetséget, amelynek nevében rendezték a zavargásokat. A párbajok az egyik nem-zsidó diák megsebesülésével végződtek. A mostani tárgyaláson a nem-zsidó diákok neveltségessé akarták tenni az egész párbajt és olybá tüntették föl, mintha valami komédia lett volna játékkardokkal tarkítva. E beállítás ellen nekünk semmi kifogásunk nincs, ha ez megegyezik a párbaj-erkölcs-csel. Minekünk csak meg kell állapítanunk, hogy pár hónappal ezelőtt a provokáló diákokat úgy

tüntették fel, mint a zsidó bátorság képviselőit, akiknek tette tiszteletre fogja készletni a tüntető diákságot.

Tárgyalás után kiderült, hogy akiknek lecke lett volna a kihívás, azoknál az ellenkező hatást érte el.

Hirlapi szólamoktól meg nem zavarva tehát a zsidó bátorságot egész más tereken kell keresnünk. Mert kiderült, hogy a fegyveres kiállítás sokszor komédia és annak hőstettként való odaállítása ellenkezik zsidó felfogásunkkal és zsidó érdekeinkkel. Talmudi bölcsességünk e zsoltárigét „gibojré kojach ojszje devotaj — az igazán erősek az Úr parancsait teljesítők” úgy magyarázzák, hogy igazi bátorság az, ha az ember ellenséges érzületű környezetben a Tóra parancsa szerint él, mert így naponként tesz tanúságot bátorságáról.

Nagyon kívánatos tehát, hogy ifjaink ezzel a bátorsággal és ezzel a harciésszeggel álljanak ki párviadalra az élettel, a Tóra és törvényei érdekében.

Fiatalok és öregek együtt

Irtta: Weisz Mór, a „SzOSz” ügyvezető elnöke

Az ifjúságot gyakran szembeállították az érettebb korral. Az ifjúság rendszeresen heves, meg-gondolatlan, ujszerűségi vágyában az örökértékeket lerombolni akaró, egyszóval forradalmi; míg az öregkort jellemzi a meggondoltság, a higgadság, a bölcsesség; a multnak megbecsülése, a konzervativitás. Rendesen így szokták az ellentéteket felállítani. Ezzel szemben megállapíthatjuk, hogy mi itt Budapesten, akik a szombattartók tömörülését akarjuk elérni, az ősrégi zsidó értékekért vívott harcunkban a legkötünőbb szövetség a budapesti orthodox ifjúságban kaptuk. Valóban megvalósítva látjuk a Tóra szavát: »bineorénu üvizkénénú nélech — fiataljainkkal és öregeinkkel együtt akarunk haladni szent célunk érdekében.

Igazi lelki örömmel gondolok a Tiferesz Bachurim legutóbbi gyűlésére, amelyről a »Zsidó Ujság« mult száma megemlékezett. Az ott hallottak még most is visszacsengnek tudatomban. A felszólalók egyöntetűen bevallották, hogy a Zsidó Ujság hozta tudatukba, miszerint a mai orthodox zsidó ifjúságnak a Tóratudalón kívül

mily egyéb kötelességei vannak a vallásosság külső feltételeinek megerősítése és a zsidó problémák munkálkodása terén. A budapesti orth. fiatalok magára vállalta, hogy Bpészen személyesen megszervezi a Szombattartók Országos Szövetségének a szombattartó hit-testvéreinket egyénenként is.

A Zsidó Ujság ezt az új szövetséget rövidítve SZOSZ-nak nevezte. Valóban emlékeztet a szent zsoltáros szavaira, amelyekkel az ifjúságunkhoz fordulok: «Szoszonajchi al imroszecho — örvendezéssel vesszük határozatodat». Aki a szent komolyság jegyében lefolyt gyűlésen jelen volt, azt erősíti a remény, hogy az elhatározást tett követi és mindenütt megjelennek ifjaink, a szomb. t. táborába szólítva testvéreinket.

Tömörülés által az ifjúság is segít szociális helyzetén. Nem lesz oly lehetetlen a szombattartó alkalmazottak helyzete és elhelyezkedése és így tehát könnyebb lesz a családalapítás. «Oz tismach beszülő demochajl — örvendeni fog a hajadon lakodalmi körtáncban», «übachürim üzekénim jachdov — ha a fiatalok az öregekkel karöltve ha-

ladnak». Így látja a próféta a jövődöt. A karöltve haladás megkezdődött a szombat jegyében, kívánom fiatal barátainknak, hogy kiküzdhesék vele a próféta első tételének megvalósulását is.

A vérvádak lélektanához

— Pozsonyi tudósítónktól —

A multkor itt lezajlott egy bírósági tárgyalás igen szomorú tanubizonyságát szolgáltatott annak, hogy bizonyos helyeken a köznépi lelke mennyire meg van mértelyezve a zsidógyűlölet mérgetől.

Az eset előzményei tavalyi őzre mennek vissza. A nyitramegyei Szenice környékén azt a hírt terjesztették, hogy Szenicén egy Schlesinger nevű zsidó kereskedő ismerősei meg akarták gyilkolni a Schlesingeréknél szolgáló fiatal keresztény leányt: Molnár Vilmát, vérét akarták venni és ily módon akartak a rituális páskához keresztény vért szerezni. A minden értelmetlensége mellett is veszélyes vérvád annyira elterjedt, hogy még a vonatban is erről beszélt mindenki és a babonás falusi emberek nem egyszer még egy kupéba sem mertek ülni a vonaton utazó zsidó kereskedőkkel. A kör-

gi hatóság: „A svájci zsidó hitközségek országos szövetsége” is elismerte annak fontosságát és határozatilag kimondotta a jesiva rendszeres szubvencionálását.

Ez így együttvéve óriási eredmény, mert az, aki — mint jómagam — csak egy kicsit is ismeri Svájcot, annak tudnia kell, hogy a svájci zsidók eleinte épp oly kemények voltak, mint a hegyek, melyek között maguk is élnek. Nem azért, mintha rossz szívük volna, mert hiszen Svájc jótékony-ság tekintetében rendkívül sokat áldoz; ennél fogva a jesiva létesítése nem is annyira anyagi akadályokba ütközött, miní inkább azon akadt meg, hogy a nagy tömeg nem volt tisztában a jesiva igazi fogalmával.

Véleménye szerint a jesiva csak azoknak volt való, kik rabbinak készültek, már pedig 2—3 svájci ifju miatt, akik amugyis külföldi jesivákon tanultak, nem tartották érdemesnek külön ilyen intézet felállítását. Ezen furcsa felfogás hogy-hogynem, a kevés-számu svájci talmidé-chachómoknál is gyökeret vert, általános pesszimizmus vált urrá a lelkeken, senki sem akart hinni egy svájci jesiva létjogosultságában. És bizony még körülbelül egy évvel ezelőtt, midőn Botschkó ur, a jesiva alapítója, kibocsátotta klasszikusan megírt röpiratát és odakiállotta a svájci zsidóságnak: „Mi lahasém éláj — Ki I-tennel, velem jöjjön” . . . csak egy egész kicsiny csoport nyújtott neki segítségét.

A svájci jesiváról

Irtta: Jiczchok Hakóton

A „Zsidó Ujság” egyik számában írtam már a Montreuxban működő jesiváról és annak a svájci zsidóság körében végzett fontos munkásságáról. Azóta a jesiva jelentőségében lényegesen növekedett; fontos, általánosan megbecsült tényezője lett a svájci zsidó kultúréletnek. A belföldi zsidó sajtó rendszeresen foglalkozik vele és már majdnem valamennyi párt, hitközség stb. tárgysorozatán szerepel a jesiva, mint olyan intézet, mely az illető testületek anyagi és erkölcsi támogatását élvezi. Sőt utóbbi hónapokban a legfelsőbb zsidó közjo-

Az erdélyi orthodoxia köréből

— Saját tudósítónktól —

nyék lakossága természetesen felháborodással vette tudomásul ezeket a híreket és a csendőrségnél keresett orvoslást, de hosszú ideig sikertelenül, mert a csendőrök a legszélesebbkörű nyomozás ellenére sem bírták kikutatni a lehetetlen vérvádmesének kiindulópontját.

Végre megállapítást nyert, hogy maga a cselédleány terjesztette a híreket, amiért felelősségre vonták. Az orvosszakértők véleményének meghallgatása után, amely szerint Molnár Vilma nem egészen beszámítható, teljesen műveletlen és azonkívül súlyos hisztériában szenvedő leány, a bíróság meglehetősen enyhe ítéletet hozott: feltételesen tizenégnapi fogházra ítélte a vádlottat.

Az egész dologban csak az a lehangoló, hogy egy félig megőrült cselédnek is hitelt adnak. Képzelmünk el, hogy ez az eset Lengyelországban történik, meny nyi zsidó szenvedést okozott volna ez a hisztérika, amíg kiderülne az igazság, hacsak valami szakértő nem állapítaná meg, hogy a szegény leány vértanu és az tette bolonddá, hogy látta miképen vágják le a metszők — a csirkét?

A romániai vallásos zsidóság régi sérelme — amint erről a »Zsidó Ujság« már beszámolt — az, hogy a középiskolában szombati iráskényszer van. Ebben az ügyben a multkor dr. Niemióver bukaresti rabbi és képviselő a szenátusban beszédet tartott és ezt a rendszert a jogegyenlőséggel, a vallásos meggyőződés tiszteltetésével tartásával — és ezeken alapszik minden jogállam — ellenkezőnek mondotta. Erre szólásra emelkedett a szenátusban egy püspök és azt mondotta, hogy a kivánság az erdélyi zsidóktól ered, akik nem merték ilyen dolgokkal zaklatni magyar imperium alatt a minisztériumokat. Niemióver nem tudta, vagy nem jutott eszébe, hogy magyar időkben ilyen gravamen-hangoztatásra szükség nem volt, mert a kultuszminisztérium rendeletileg megállapította a szombati iráskényszer mellőzését oly tanulóknál, akiknek szülei ezt kívánják.

Ezzel a kérdéssel foglalkozott az erdélyi orthodox iroda intéző bizottsága legutóbbi dési értekezletén. A bizottsági tagok által tel-

jes létszámban látogatott gyűlés sajnálattal állapította meg az eddigi lépések sikertelenségét, annak ellenére, hogy a miniszter személyesen megígérte Ullmann Salamon besztercei főrabbinak, az Iroda elnökének, hogy a dolgot kedvezően intézi el. Az Iroda az eddigi kudarc következtében felszólítja az összes hitközségeket, hogy e tárgyban népgyűléseket tartsanak, a népgyűlésen megjelentektől aláírásokat gyűjtsenek és ezeket az aláírásokat a Központi Iroda együttesen terjeszti fel a miniszterhez.

Egyébként a gyűlés meglegezővel konstataálta, hogy

erdélyben az orthodoxia különállása a vallásügyi törvény által is elismerést nyert,

továbbá helyeslőleg vette tudomásul, hogy hivatalos információ szerint a zsidóság a jövőben, mint felekezeti fogja szenátusi képviselőjét megválasztani, amikor a valószínűség szerint

az orthodoxia különmandátumhoz jut

a bukaresti szenátusban.

Hófehérre csak Wesilla mos

Azóta hála I-tennek sikerült céltudatos, kemény munkával, legalább is részben felverni letargiájából a svájci zsidóságot; a jesiva virágzása fait accompli elé állította és ma már mindjobban kezdik értékelni e korszakalkotó munkát.

Hogyan keletkezett a jesiva?

A jesiva alapítója, R. Elijóhü Botschkó, ki maga is több mint egy évtizedet töltött el a különböző jesivákon, mintegy 15 évvel ezelőtt kikerülve Svájcba, szomorúsággal tapasztalta azt a nagy vallási tudatlanságot, „amhoarcüszit”, amely itt akkoron gyökeret vert. Küzdött is eliene szóban és írásban és ahol csak szerét tehette, megragadta az alkalmat a

százfejű hidra letörésére, azonban lényeges eredmény nem akart mutatkozni és ez adta részére az impulzust, hogy jesivát alapítson, mert csakis egy jesiva által nevelt ifjúságban látta biztosítékát Svájcban egy elkövetkező tórahű nemzedéknek.

Elhatározását tett követte. Kivutazott Litvániába és ott a nagy tetsi lesiva rabbijával tárgyalásokat folytatva, azok eredményeként magával hozott onnan néhány elsősorú talmudistát, kik magját képezték az alepítendő jesivának.

Azonban ez csak az első etape volt; a nagy munka még csak ekkor következett. Mert habár a jesiva csupasz falai megvoltak, sőt tanteremben sem volt hiány, de hiányoztak azok, kiknek legfő-

képen csinálták a jesivát, hiányoztak a tanítványok. Kemény, céltudatos munka kellett ahhoz, míg néhány tanítványt ide lehetett hozni, mert mint már említettem, a nagyközönség nem bízott a jesiva komolyságában, létjogosultságában, sőt akadtak olyanok is, kik az érdemes iniciátort „lélekvadásznak” gunyolták.

A svájci zsidóság örök hálára lesz kötelezve ezen erősakaratu férfival szemben, ki nem törődve különböző intrikákkal, egyedül a tóra érdekét tartva szem előtt, vállaira vette a hatalmas, de általa mégis oly szívesen hordott terhet, ami korszakalkotónak ígérkezik a nyugateurópai orthodox zsidóság életében.

A statusquo alapszabályok

A hivatalos lap június 3-i számában jelent meg a vallás és közoktatásügyi miniszternek 35847/II. számú rendelete, mely a statusquo hitközségek országos szervezetét a minisztérium által előírt módosítások alapján jóváhagyja.

A szövetség székh.: Debrecen. A 7-ik szakasz kimondja, hogy az Országos Szövetség a kebelébe tartozó hitközségeket képviseli a kormányok és a hatóságok előtt, véleményt ad a hozzá intézett kérdésekben, eljár a kormánynál és megtesz általában mindent, ami a magyar zsidók megfelelő egységes önkormányzatának megvalósítása céljából, a hazai zsidóság, az egyházi és vallási élet fejlesztésére, a hitélet ápolására és

bensőbbé tételére az egyes hitközségek anyagi érdekeinek előmozdítására szükséges.

A Szövetségi Tanács (amivel nálunk a Közp. Bizottságnak felel meg), 23 tagból áll, akik három évre választatnak. A 23 tag közül 7 rabbi és 16 világi tanácsos. A szövetségi tanács osztja fel az államsegélyt, közvetíti a kormány és a hitközségek között, figyelemmel kíséri a zsidóság egyetemét érdeklő eseményeket, határoz valamely kongresszusi, vagy orthodox hitközségnek statusquo szövetségbe való felvétele felett, tanácsokat ad a hitközségnek és elkészíti a nagygyűlést. A szövetségi tanács békítő szerv is a hitközségek belviszályaiban. A szö-

vetségi tanács biráskodás esetében hivatalvesztésre is ítélhet egy rabbit. Ezt a hivatalvesztést 8 rabbi-ból álló tanács mondhatja ki, a »Sulchan Aruch határozmányai alapján«. A szövetségi tanács határozatai ellen minden hitközség felelbezzhet a nagygyűléshez. (Ez nálunk a százás bizotts. felel meg.)

A szövetség vezető tisztikara áll egy világi és egy egyházi elnökből, két alelnökből és két előadóból. Az utóbbiak fele világi, másik fele egyházi személy. A szövetség anyagi forrásai állami hozzájárulásból, adományok és évi tagdíj-hozzájárulásokból állnak. A szövetség feloszlik, ha az egységes felekezeti önkormányzatot törvénybe iktatják.

Egy magid az Északi Sarkon

— A „Zsidó Ujság“ new-yorki levelezőjétől —

Magid alatt tudvalevőleg hit-szónokot kell érteni. Akiről itt szó van, az a magid nem szónokol, mert csak a főkáknak vagy az iramszarvasoknak szónokolhatna. Valószínűleg csupán a nagyatyja volt magid és ő azután egy vicces cári hivatalnok szeszélye következtében Magid nevet kapott. Ez a Magid, teljes néven Samuel Magid 30 évvel ezelőtt Amerikába vándorolt ki. Az új világban, — mint aféle magidnak semmi sem sikerült és így össze vissza bolyongott. Egy aranyásó-csoporftal elsodródott Amerika legészakibb pontjára, Alaszkáig. Aranyat keresett, de — nem talált. Erre még északabbra vonult, egy faluig, a mely után csak örök hó, egynéhány eszkimótelep, iramszarvasvadászlat van.

Gondolt ez a Magid egyet s elhatározta, hogy letelepszik az eszkimók szomszédságában. Eszébe jutott, hogy valamikor szücs-mesterséget tanult. Így lett azután nyersbőr kereskedő és feldolgozó. Mint ilyen, kölcsön adott

egy new-yorki vállalkozónak négy sarki ebet teherhúzásra, de a cég nem adta vissza. A new-yorki törvényesek előtt egyszerre megjelent maga a felperes s megnyerte a pert.

Tárgyalás után fogadta a zsidó ujsági-ókat és elmondta, hogy a zsidók zöme nem is olyan élelmes, mint mondják, mert lám; egy zsidó sem tud megélni a »jég hátán«, mint ő. Amerikában a sarki hordárok között ugyan sok a zsidó, de a sarki lakók között nincs más zsidó csak ő. De azért ez nem csökkenti az antiszemitizmust, mert az eszkimó-ujjászületés és fajvédelem legutóbbi seregzelemjén az egyik rozmarin-gos (az inge ugyanis rozmár-bőrből való volt...) fókutya (eszki-móéknál foka-mókaival így nevezik a vezéreket) azt ugatta bele a közvéleménybe, hogy azért oly kevés a foka az északi sarkon, mert sok a zsidó, amire az eszkimók elhatározták, hogy Madáchnak művét, amely azt bizonyítaná, hogy már 1859-ben, tehát 70

évvél ezelőtt, amikor Samuel Magid még nem lakott az északi sarkon, kevés volt a foka és sok az eszkimó — mint zsidóberenc munkát kiltitják az örök sarkifény honából...

Amint látszik tehát, a sarkifény honában sincs fényes helyzete Magid barátunknak, de már megszokta ezt a goluszt s nem akar letelepedni New-Yorkban.

Schn I

New-yorki levelezőnk tudósítása bizonyára sok hívőben ébreszt reményt, hogy valószínűleg a déli sarkon is lakik már zsidó és akkor megvalósult a Tóra szava »mikézé órecz ad keczé órecz — a föld egyik sarkától a másik sarkáig« tart a golusz terjedelme; elérkezett tehát a mosiach eljövételének ideje.

— Tudós rabbi özvegye a legnagyobb inségben lengődik. Teljesen magára hagyva, beteg, ezután fordul a zsidó közönséghez, hogy bármennyivel is siessenek segítségére. Adományokat „Rabbi özvegye“ jelgélén lapunk továbbít és nyugtáz.

Wesilla mosás a legtakarékosabb

Nem-zsidó gyülekezetek zsidó tanulsága

Vasárnapon két nagyszabású gyülekezet volt: Miskolcon a *katholikusok* tartottak nagy seregzemlét, Budapesten pedig a *reformátusok* nagygyűlése volt. Mindkét gyülekezetből tanulnunk kell a tanulságokat értékesítenünk. A református ülésen sokat beszéltek a felekezetek közötti békéről. Azt is kiemelték, hogy az egyik vallás hive nem küzdhet a másik vallás hive ellen, hanem közösen küzdeni kell az i-tentagadás, az atheizmus ellen. A reformátusok nagygyűlésén az egyik előadó a református sajtó ügyét tárgyalta és református napilapot követelt.

A miskolci katolikus ünnepségen az egyik szónok arról beszélt, hogy az egyházban a rend, a fegyelem és a hit erős és megingathatatlan. „A jognak párosulni kell felebaráti megértéssel” — mondotta az egri érsek — „e téren mindenkivel szívesen közreműködünk, de a mi sajátos katolikus gondolataink semmiféle megalkuvást nem tűrnek”. (Azt hiszszük, hogy ezt minden orthodox zsidó is aláírja s nagyon jó volna, ha a zsidóság összes tényezői ezen az alapon állanának).

Egy egyetemi tanár a katolikusoknak *vezérszerepet* követelt az országban — kétezer év jogán, azaz nem Árpád honfoglalása, hanem a 2000 év előtt keletkezett kereszténység keletkezése jogán. Ha ezt a kijelentést református körökben bizonyára fejcsóválva veszik tudomásul, mindenki szomorodott szívvél fogja elismerni egy jezsuita páter megállapítását: „sem. niben sem vagyunk olyan szegények, mint önzetlenségben, áldozatkészségben, idealizmusban; pénzért minden kapható és minden eladó”. És ezt talán a leghangosabban hirdetik azok, akik ilyen romlott társadalomban él-

tek hatalmat, óriási fizetéses stalumokat.

A két nagygyűlés előadásának nagy erkölcsi komolysága példaképpen álljon előttünk, hogy a zsidóság ügyeinek tárgyalásánál tiszta, teatrális pózoktól mentes meggyőződés és felelősségérzet vezesse az irányítókat.

Tóraavatás a filmkirály hitközségében

Zukor Adolph ur, a jótékony-ságáról világszerte híres filmkirály, a zempléni megyei *Ricse* községünk szülöttje, aki szerény hitközségünk összes intézményeinek létesítője és fentartója, a múlt évi magyarországi látogatása alkalmával egy ujonnan irandó *Széfer Tórá*t, a hozzávaló ékes köntösökkel és értékes ezüst díszletekkel adományozott a ricsei hitközség részére. A Tóra sovüojsz ünnepére készült el és ünnepélyes keretek között adatott át szent rendeltetésének.

Már a sovüojsz megelőző szerda este kezdődött az ünnepség *Löwenkopf* Jenő hitk. elnök lakásán, az ugynevezett „Zukor-kastélyban”, hol egy sikerült és *Liebermann* Ármin főrabbi által divré-tajróval füzerezelt bankett keretében, az összes hitközségi tagok jelenlétében fejezték be a szent szöveg írását.

Az ünnep első napján, a sachsrisz ima után, a hitközség aprajagyja, a főrabbi az élén az elnök lakására, a Zukor-kastélyba vonult és onnan a Széfer baldachin alatt *Zukor* Ignátz ur, — mint a *Zukor-család* *nesztora* — valamint a többi tekintélyes hitk. tagok által felváltva vitték a templomba. A templom előtti téren a főrabbi vette át és a hitk.

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden füszer, csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körút 6.
Telefon: J. 461—92, 93, 94. J. 408—92

vénei által eléjükbe hozott régi szifré-tórákkal együtt a *széferim róséchem* zoltárvers recitálása mellett vonultak be a felszított templomba.

A széfer elhelyezése után a főrabbi a szószekekre lépett és tartalmas beszédében kiindult azon tételből, hogy a Tóra *betüvel* kezdődik ami *kettőt* jelent s így e betüvel az a mély gondolat fejeztetik ki, hogy a Tóra fenntartásához két elem szükséges: a tanulmány *Jiszoszchor* és az azt fentartó *Zevülün*. Mert az utóbbi a czedokóval ép oly mértékben járul hozzá a szent tan, a *Tajró* fenntartásához, mint aki egész életét a Tóra tanulásának szenteli és így egymásra utalva, egymást ki is egészítik.

A szent gyülekezet meghatva és szellemileg felfrissülve hallgatta azután az új széferből a színaji kinyilatkoztatás felolvasását.

Ricse. Hamvaszér.

Ujdonság!

אָרַטָה, כֶּסֶף
dobozba zárt kész ételek

(készült a budapesti orth. rabbiság szigorú felügyelete alatt.)

Párolt marhahús, marhagulyás, borjupörkölt, borjubecsniált, csirkepörkölt fél kilógrammos légmentesen elzárt dobozokban. — Elsőrangú hozzávalóval, izletes, zamatos elkészítésben.

Csak feimelegítendő!

A budapesti orth. rabbiság hecserével ellátva.

Kérje a fűszernagykereskedőnél, hol be szokott vásárolni és ha ott nem kapná, közölje annak a cégnek címét **Weiss Manfréd konzervgyár** eladási szervezetével

Rosenberg Dezső
Budapest, Károly-körút 17.

Végig a biblia 5 könyvén

Irta: HALÁSZ FÜLÖP

Második rész*)

Bevezetés a biblia II. könyvéhez

Izraelnek Egyiptomból való kiszabadulása és a Szináj-i tenni ki nyilatkoztatás képezik kimagasló pontjait Sem ojsz könyvének. S következő zsoltárszavakat alkalmazhatnók felírásként e könyv fölé:

Izrael kivonult Egyiptomból...

Hogy Jehuda szentélye legyen I-tennek

És Izrael uralmának helye.

A Talmud beszéli. (Ávojdó Zé- ro 11): Rómában történt. Még a pogány caesárok idejében. Egyes fénysugarai Izrael Tórájának már eme hajdani székvárosba a pogány kicsapongások és dőzs éledeledeknek, az érzékesség öröngésének és az öröngő érzékességnek is utat törtek maguknak. Onkelos, Kalonymos fia, közele rokona a császárnak is a zsidó hitre tért át. Ekkor a császár, ki egyuttal főpapja a római állam pogány cultusának, egy csapat katonát küldött ki Onkelos elfogatására. De ez utóbbi oly lán- goló, lelkesedéstől izzó szavakkal edeseltte a zsidó vallás magasztosságát a pogány katonáknak, oly hatalmas érvekkel bizonyította be előttük igazait a zsidóságnak, hogy maguk az elfogatására kiküldött katonák is áttértek a zsidó val- lásra.

Ekkor egy másik csapatot küldött ki a császár Onkelos elfo- gatására, szigorúan megpa ancso- lva ezeknek, hogy ne merészke- denek szóba állni a fogollyal. Ezek úgy is tes nek. Minden szóváltás nélkül elfogják Onkelost és utnak indulnak vele. Egyszerre csak a következő kérdéssel lepi meg a fogoly őket az út közepén: »Ugye bár a szolgának kell világító fá- klyát vinni ura előtt és nem for- dítva. Avagy talán már előfordult

*) Az első részt a „Bibliai alakok” ké- pezik.

volna az, hogy király világított volna szolgájának? — »Nem! Ilyesmi nem fordulhat elő!« — kiáltanak a császár parancsáról megfélejtkezve a katonák. — »Pedig — folytatá most Onkelos — I-ten, a királyok királya meg- tette ezt Izraelnek, midőn kivonult Egyiptomból, mint írva van: «S az Örökkévaló előttük járt nap- pal felhőoszlopban, hogy vezesse őket az uton s éjjel tűzoszlopban, hogy világítson nekik, hogy me- hessenek nappal és éjjel.»

Oly mély hatással voltak e sza- vak a katonákra, hogy ezek is, mint előbbeni társaik, a zsidó vallást fogadták el.

Ujabb csapatot küld a császár. Még szigorubb volt a parancs, hogy Onkelossal beszélni, kérdé- seire felelni nem szabad.

Midőn a katonák körülveszik Onkelost és menni akarnak, ez a küszöbhez érve, megérinti kezével a mezűzót, a Tóra parancsa szerint az ajtófélfán elhelyezett, szentírási szakaszokat tartalmazó kis pergamenttekercset és — ne- vetni kezd. Csodálkozva kérdik a katonák tőle, hogy miért nevet? — Hogyne nevetnék, feleli, rendes szokás szerint a király bent ül palotájában, míglen az örök künn a kapu előtt strázsálnak. Nálunk, zsidóknál pedig fordítva vagyunk. Mi, I-ten szolgái bent tartózkodunk lakásunkban, míglen I-tennek szent neve ajtónk előtt, az ajtó- félfán van — pergamentre írva — elhelyezve és megőriz bennünket hogy bajunk ne legyen, mint ír- va van: »I-ten őrizze meg jöttöd és mented mostantól fogva mindörökké.«

Ezek a katonák is áttértek a zsidóságra. A császár pedig ezen- tul békét hagyott Onkelosnak.

I-ten világító fáklát visz Izrael előtt, mint írva van: »Az Örök- kévaló előttük megyen — az Eryp- tomból kiszabadult Izrael előtt —

Kitűnő minőségű

Hutter

כשר Szarvas szappan

kapható minden fűszer- és festékek- reskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügye- lete mellett: **Hutter József szap- pangár és Olajipar r. f.** Buda- pest, VII., Erzsébet körút 6. — Telefon: J. 461—92, 93, 94, 408—92

tűzoszloppal, hogy világítson nekik.«

Azon célra hoztam ki őket a sötétség országából, hogy az én szolgáim legyenek. Hogy az én fennhatóságom elismerésének jel- legét hordják magukon gondola- taik és érzelmeik, tetteik és cse- lekvéseik, céljaik s terveik. »Hogy a sötétségben botorkáló népek nagy világosságot lássanak.« Hogy Izrael tovább adja az I-ten- től reá sugárzott fényt. Tovább adja, kölcsönözze, sugároztassa. Izrael előtt I-ten szent tana járjon tűzoszlopként, Izrael pedig vilá- gító fáklaként haladjon a testvér- népek előtt. Ez a világküldetés teszi Izraelt erőssé, legyőzhetet- lenné.

Igen, hogy Juda szentélye le- gyen I-tennek, Izrael házai temp- lomaivá váljanak az Örökkévaló- nak, szentélyei legyenek az i-teni akarat iránti hódolat és engedel- mességnek, az i-teni törvény meg- valósításának, — ezért vezette ki I-ten Izraelt Egyiptomból.

(Folyt. köv.)

Sárgarézbutor

sodronybetétek, vendégágyak
legoicsóbban vasbutor-
gyárunkban

Elberth és Balázs

Budapest, Hernád-u. 41.

Fióküzletünk Ráday-u. 8.

Javításokat vállalunk. — Hitközségi tisztviselőknek 10 százalékos engedmény.

Makón

kitűnő orth. kóser házikoszt kapható

Özv. Feinné-

nál, Eötvös ucca 20., átellenben az orth. templommal.

A JESIVÁKÉRT

Ujabb ösztöndíjak.

Valóban elismerés-e méltó az a fáradságtalan agilitás, ama lelkes buzgóság, mellyel az »Országos-Tomché Jesivósz«, a jesivák ügyét szolgálja. Alig, hogy megtörtént az előbbi ösztöndíjak szétosztása és ime áldásos tevékenységének egy újabb lépése. Az »O. T. J.« ismét kiirt ösztöndíj pályázatot.

Most 14 pályadij lett kitéve. 2 díj á 200 pengő, 4 díj á 100 pengő, és 8 díj á 50 pengő. Megtanulandó Béczó traktátusa Rasi és Tojsze- fojsszal esetleg a Ros és Ran- na! Az első díjakra pályázóktól a fentiekhez tartozó Mog én Av- rohom tudása is megkívántatik. Üdvös ujtítás ezen újabb kiírás- nál, hogy a pályázóknál a Peszch és Roshasono időközi szidrák Ra- sival való tudása is kötelező.

Az »O. T. J.« ezen fontos és üdvös akciója a bócherok szorgal- mát fogja serkenteni és pezsdülő életet hoz a jesivákba.

—o—

Hirek

— A kumadarasi orth. hitköz- ség egyik utóbbi képviselőtestüle- ti ülésén, tekintettel a bócherok (Chevra Mezojnojsz inkasszálas célből) vándorlása káros voltára az eddig személyenként fizetett összegek helyett évi 200 pengő hozzájárulást szavazott meg az »Országos Tomché Jesivósz« ré- szére. — Követőre méltó!

— Tomché Jesivósz Sabosz. Több hitközségből kaptunk már értesí- tést a Tomché Jesivósz Sabosz eredményéről. Mi,—mint jeleztük —készséggel közzétesszük az ily közleményeket. Azonban várunk vele, míg az »O. T. J.« központjá- tól is megkapjuk a teljes kimuta- tást. Addig is örömmel konstatál- juk a beküldött hírekből, hogy az ország zsidósága feladata magas- latán állva, mindenféle nagyobb összegeket ajánlott fel, mint ta- valy. A beküldött kimutatásokban a 20—30 pengős adomány se rit- kaság. »Loj almon Jiszroel«.

— Utánzásra méltó. A Karton- nyomó Ipar R. T. vezetősége (Dá- nos és Kórach igazgatók és Hof- fenreich cégvezető) ismét tanuje- lét adta igaz zsidó érzésének. Je- len szemeszter kezdetén is küld- tek a »T. J.«-nak a bócherok fel- ruházására 50 méter finom chiffon vásznat. Bárha nemes példájuk- nak minél több követője volna!

— Zsidó öröm. A nemes gon- dolkodásnak szép példáját adta Friedmann Jon, Szeghalmon. Azon- kívül, hogy leánya lakodalmi meg- hívóihoz,—mint országzszerre szo- kásos, ő is mellékelte az »OTJ.« sürgőnymegváltási blankettáit, a

mely szép összeget jövedelmezett e szent célra, örömnapiján sem fe- ledkezett meg a jesivákról. Veje, Strauszmann Sámuel által a »Miz- vetencl«-t is az »OTJ.« javára adta el, amiből több, mint 20 pengő jött össze.

Pál Annus és Lustig Vera polg. isk. tanulók (Törökszentmiklós), félénnepi szabadnapjukat hasz- nosan töltötték, 76 pengőt gyű- jtöttek az »OTJ.« szent céljaira.

Berkovics nővérek (Gilbárt) — Riesner Lenke lakodalmán 21 P.-t gyűjtöttek a »T. J.« részére.

Igy kapcsolja össze a zsidó szív örömnepét a jótékonyssággal.

Kundmachung.

Wirkungsvolle **דרשה** in deut- scher Sprache für jede erdenk- liche Gelegenheit wie Z. B. **Barmizvo, Chasene** u. s. w. **Cast** u. Antrittsreden verfertigt zu mässigem Preise, unter streng- ster Discretion. Honorar von 5 P. aufwärts, 50 H. Porto re- komandirt im voraus erbeten. Ferner, mein **ישראל** — Preis: 1,20. — **Rabbi- ner Israel Braun** vorher in Halle (Deutschland) Buda- pest, Szövetség ucca 43.

Szombati barcheszért, mindennapi kenyérért az

út csak **ENGLÄNDER**-hez vezethet
VIII., Aggteleki-utca 16. — Sólet orth. felügyelettel

Orth. **כשר** tortalapok. Nápolyi és csokoládé különlegességek. Dessertek

WEISZ MÓR, keksz-, kétszersült és teasütemények gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. Telefon: J. 423-65.

Az éhes gyermekek . . .

Borzasztó hideg téli este. A fagygyertya homályos világánál ül Szure és régi harisnyákat javítgat, de olykor—olykor megpihen, mert az ujjai meggémberedtek. Egymáshoz csapkodja a kezeit, hogy körmei alatt a hideg zsidogást megbékítse.

Az ágyon csupasz szalmazsákon rongyok alatt négy gyermek alszik, kettő fejtől, kettő lábtól. Minden percben más-más riad fel az álomból:

— Anyukám, éhes vagyok.

— Várjatok, gyerekek — csitítgatja őket az anyjuk — apa mindjárt hazajön és hoz ennivalót. Akkor aztán felkeltek beneteket. Addig aludjatok.

— Meleget is kapunk? — sírnak a gyerekek. — Ma még nem ettünk meleget.

— Persze, persze, azt is kaptok — felel Szure, de maga is kételkedik. Körülnéz a szobában, (már sokszor megtette) figyelmesen, kutatóan, van-e még valami amit zálogházba vihetne. Csak a nedves falakba ütözik a tekintete. Az egyik szegletben, a beomlott kemence tetején a kigörcbült begörcbült menóra szomorkodik; mellette a hideg főzőmasina, néhány törött fazék és fent a mennyezeten éppen a közepén egy rézhorog csillan, a régi fényüzés maradéka. Ezen függött valamikor a kétágu rézlámpa. Jobboldalt, a fal mellett gubbaszt két roskatag ágy, párnák nélkül.

Alig hogy az anya szomorú tekintetének cirógatásától elaludtak a gyerekek, nehéz lépések dübörögtek meg az udvaron, egy halálra fáradt ember nehéz, lassu lépteit. Azután a gémes kutnyörgését hallotta az asszony. Erre felszikkasztott arcán a boldogság. Nagy gyorsan feláll, moha gémberedett lábai miatt ez nem könnyen ment. Aztán az ajtóhoz siet. A küszöbön egy leromlott, sápadt ember áll, két üres vödörrel a kezében.

— No, kaptál valamit? — kérdezi halkán az asszony.

— Semmit — feleli az ember és a szoba egyik szögletébe teszi a vödröket. — Mindenütt azt mondják: holnap, holnapután, máskor . . .

— A gyerekek — suttogja Szure — még jóformán semmit se ettek reggel óta. Édes, szegény gyermekeim.

Elhallgat és sir.

— Mit sírsz, bolond?

— Jaj, Mendl, mi lesz velünk? A gyerekek éhesek. És a sorsuk egyre csak rosszabbra fordul . . .

Tovább nem győzi erővel. A hangja elakad.

— Mit beszélsz már? Hogy rosszabbra fordult, azt hál I-tennek nem mondhatjuk. Tavaly, emlékezz csak, sokszor még egy falat kenyérünk sem volt. Hiszen, ámbar ma sincsen. De most legalább tető alatt vagyunk. Tavaly lakásunk sem volt és a gyerekek sokszor naphosszat az utcán ácsorogtak és éjszaka a szabad ég alatt háltak.

Szegény Szure még nem felejtette el ezt az iszonytató esztendőt. A legkisebb fia az utcán halt meg, mint a kutya. A hideg éjszakán megfázott, rekedt lett és elaludt örökre. Orvosság kellett volna a csöpp betegnek, de ő nem adhatott neki. Még imádkozni is kellett volna érte, de nem volt pénze, hogy a templomban »pidjon nefest« (lélekmegváltást) csináltasson, arra se, hogy felmérse a temetőt, ami a gyerektől elhárította volna a gonosz varázslatot. Semmit se tehetett és a kis angyal úgy elaludt, mint a gyertya.

— Ne sirj Szure, — vigasztalta az ura — majd megsegít a jó I-ten.

— O, I-tenem, itt volna már az ideje, hogy megkönyörüljön rajtunk!

— De te is könyörülj magadon Szure. Csak nézd meg magadat, milyen állapotban vagy. Tíz éve sincs, hogy megesküdünk és mi-

ilyen vagy. Sovány és sápadt. Pedig a városban te voltál a legszebb.

— Hát te? Megroskadtál, Mendl. Beteg vagy, ha el is titkolod. De én látom. Az arcomon látom. Az egész városban te voltál a legkülönb és mégis mire jutottál. Én jóságos I-tenem! — szakadt ki megtépett szívéből a jajkiáltás.

— Enni akarunk — nyöszörögnek a gyerekek, akiket az éhség megint felzaklatott az álomból.

— Mit? Enni akartok? — kiált rájuk tettetett haraggal az édesapjuk. — Hát ugyan ki eszik máma?

A gyerekek döbbenkedtek.

— Mára böjt nap van, — toldja meg beszédét sötét ábrázattal.

— Miért? — kérdik a gyerekek. És milyen böjt nap van?

Mendl elbeszéli nekik, hogy a reggeli imádságnál a földre esett a Tóra a nagytemplomban és ezért böjtöt rendeltek. Mindenkinek kell böjtölni, még a gyerekeknek is. Ez a böjt éppen olyan szent, mint a Jomkipür, vagy a Tisebov és már este kezdődik.

A gyerekek kiugrának az ágyból és mintha megbolondultak volna, körül táncolják a szobát.

— Böjtölünk! Mi is böjtölünk! — ujjongtak. . . .

A szerencsétlen apa a gyertya elé állt, hogy a gyerekek ne láthassák az anyjukat, aki zokogott.

— Elég báránykám, — csitította őket szeliden — most már elég táncoltatok, Szimchasz-Tóra ünnepén, I-ten segítségével táncolhattok. Böjt napon azonban nem szabad, gyermekeim.

A gyerekek megnyugodva visszafeküdtek és nem gondolkoztak az éhségükről. A legkisebb, egy kis leány, még dudorászott is. Mendl reszketett.

— Énekelni se szabad — szólt a gyerekekre és majd megfuladt a zokogástól.

A gyerek elhallgatott és elaludt.

— Apukám, — kérdezte a legidősebb fiú — mikor leszek én barmicvo?

— Még soká, édes fiam. Négy

Hőféhére csak Wesilla mos

esztendeig várhatsz még. Addig légy erős és egészséges.

— De akkor ugy-e tfilint kapok?

— Persze fiacskám.

— És tfilin zacskót is?

— Hogyne.

— És imádságos könyvet is, egészen picurkát, aranyozott széllel?

— Azt is I-ten segítségével. Imádkozz Chajem, I-tenhez, hogy

legyen hozzánk kegyelmes.

— De akkor aztán minden böjt-kor böjtölök?

— Igen drágám, minden böjt-kor.

Mendl elfordult. Az ajka reszketett.

Kopogtak a kis kuckón. Egy pár fadarabot és krumplit nyújtottak be sietve. A hitközségi vezetők nemcsak böjttel, hanem czedokó-adással akarják a megcsett

bünt kiengesztelni. Chajem ránéz Szurera. Mindketten könnyeznek. A gyerekek pedig örömmel mondogatják: ma böjtölünk a Tóra miatt, holnap pedig finom sült krumplit fogunk enni. Chajem néz Szurera s mormolja magában: »mi keamcho jiszroel goj echod boórecz—van-e olyan nép a földön, mint Jiszroél« . . .

J. L. Percet után G. S.

Mezey Ferencz és Claude Montefiore

Az egész világ őszinte, azaz reform voltát nyíltan bevalló neológia ünnepelelni fogja a nagy filantrop és Erecz Jiszroél-barát Sir Moses Montefiore unokaöccsének Claudenak 70 éves születésnapját. Claude vagyont áldozott a reformra, amelynek tántoríthatatlan lelkesedéssel híve. Mikor a Zsidó Ujság megindulása idejében irtunk az ő reformtörekvéseiről, egy hangulatos elencikket kaptunk erre vonatkozólag néhai dr. Mezey Ferencztől, a neológ orvos iroda akkori elnökétől. Később is felkereste volna dr. Mezey Ferenc lapunkat közleményeivel, de amint az akkor már a Városmajor-szanatóriumban fekvő Groszberg Lipót megboldogult főszerkesztőnknek telefonon mondta: oly heves terrornak van kitéve orthodox (!) és neológ részről a lépése miatt, hogy kénytelen lemondani a folytatások megírásáról.

A jubileum alkalmából érdemesnek tartjuk a cikk leközlését.

Nem azonosítom magamat Claude G. Montefiore vallási nézeteivel, de a Zsidó Ujságban megjelent és Montefiore jellemzésére vonatkozó sorokra a méltányosság érdekében a következőket akarom elmondani:

Néhány évvel ezelőtt nemzetközi konferencián vettem részt Londonban. A tanácskozások egy hétnél tovább tartottak. Főbb

tárgyak az orosz zsidók ügye, de még inkább a leánykereskedelem elleni küzdelem volt. A világ zsidóságának számos kiváló reprezentánsa közt a londoni zsidó társadalom legkiválóbb tagjai vettek részt a reggeltől estig tartó megbeszélésekben. A jeles rabbik között ott volt n. Adler, Angolország főrabbija, aki héber imával nyitotta meg az első ülést, dr. Gaszter, a szefárd rabbi és még többen. Ott volt Swatling, az az orthodox lord. Délben, este mindig más helyeken külön-külön rétegekben voltunk hivatalosak. Mindenütt nagy súlyt helyeztek a kaszusra. Egy ünnepélyes formák között lefolyt felejthetetlen estét Rotschild éknél töltöttünk. Itt is külön buffet volt a halaknak és husoknak és külön a süteményekre és hallottam, amikor az azóta meghalt Rotschild (Wertheimstein Rózsika férje) báro Günszberg előtt felelősséget vállalt, hogy minden kóser. A lelkégyülekezeten Montefiore volt. Nála is több ízben voltam hivatalos, többnyire lunch-on. Ilyenkor csak halakat, gyümölcsöket és süteményeket szolgáltak fel, hogy amint Montefiore nővére, egy lord felesége nekem mondotta, mindenki aggodalom nélkül vehessen részt az asztalnál. A konferenciák befejezte előtt — és ez az, amit voltaképpen elmondani akarok — sir Montefiore a Trocadero-ban fényes estélyt adott. A hallban a baronett és neje fogadták az érkezőket. Az ebédlő bejá-

ratánál két ezüst kézmósó készü-lék hívta fel a figyelmet. A vacsora elkészítése felett, mint jobboldali szomszédom Adler chief-rabbi mondotta, nyolcan végezték a rituális felügyeletet. Az asztalfőn a vendéglátó gazda ült. Minden teríték mellett (pedig néhány kérsztény lord és lady is részt vett) egy kis fekete selyem papírsapka volt elhelyezve. A házigazda felhívta a liverpooli rabbit, hogy mondja el az áldást, mire a jelenlevők feltették a kis fekete sapkát és a pap fennhangon szüjedéchemet mondott és majcziť csinált. Ezután sir Herbert Sámuel, a baloldali szomszédom, aki akkor kereskedelmi miniszter volt, parlamenti sürgős dolgára való hivatkozással elmondta toasztját és eltávozott. Dr. Adler elmondta beszélgetés között, hogy ő készítette elő Sámuel a barmicvóra. A fényes vacsora és sok szép szónoklat után Montefiore, aki nemcsak házigazda, hanem az estély toast-mestere is volt, bencsolásra hívta fel a vendégeket, mely ismét a kis selyempapír sapka felvételével folyt le. Aki így tiszteli a hagyományokat, az vallási téren sokat tévedhet, de rossz zsidó mégsem lehet. Sőt óhajtható, hogy hasonló esetekben az ilyen megközelítő társadalmi állásu testvéreink nálunk is, legalább ilyen mértékben és formában tiszteljék vallási törvényeinket és szokásainkat.

Dr. Mezey Ferenc.

HIREK.

NAPTÁR

Sabosz Behaalójszchó, Szivan 21
Sabosz kezdete (Bpest): 7 ó. 35 p.
„ kimenetele „ : 8 „ 25 „

—o—

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsődon postatakarékpénztári csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig nemzetközi postautalványon eszközölhető. — Romániában az előfizetési összeg (évi 600 lei) az Anglobankhoz Nagyváradra küldendő „Groszberg Jenő, Oradea“ folyószámla javára.

— Orthodox zsidó országos közkórház. Az „Országos Bikur Cholim, Betegeket Gyámolító Egyesület“ ama határozatának, amely az ország hitközségeivel karöltve felállítandó országos zsidó kórház létesítését határozta el, eleget teendő, most készíti elő a folyó évi augusztus hó 20-ára e tárgyban egybehívandó országos kongresszus ügyét. A hitközségek s chevra kadisák elnökeihez intézett meghívók a napokban mennek szíjjel Az Országos Bikur Cholim vezetősége alapos reménységgel néz a kongresszus sikere elé! Számos nagy hitközség már előre bejelentette a kongresszuson való részvételét s hozzájárulását az országos közkórház fentartásához hozandó határozatra. Csak így remélhető, hogy a szegény zsidó betegek gyógyításának kérdése országos viszonylatban végleges és megnyugtató megoldásra kerül.

— A statusquó szervezkedésről széles alapon felépített történelmi tanulmányt kezdett a frankfurti „Israelit“ hasábjain Fischer Fülöp sárospataki főrabbi, kitűnő munkatársunk. A dolgozat célja: rávilágítani azokra a mélyreható okokra, amelyek a magyar zsidóság kettészakadását vonták maguk után és amelyek megszüntetésére az új szervezkedés képtelen.

— A Kazinczy-utcai orth. templom padlásán kedd délután tűz keletkezett, amit valószínűleg az egyik szomszédos ház kéményéből kipatant szikra okozott. Nyomban kivont nagy készültséggel a tűzoltóság, amelynek csakhamar sikerült a tű-

zet lokalizálnia. A nem jelentékeny kár biztosítás által megtérül. Egyben óvintézkedések fogantatosítottak, hasonló eset meggátolására.

— Az I. Budapesti Izr. Komagyelet szegénysorsok csecsemői részére (egy éves korig) díjtalan orvosi rendelőt tart fenn, minden hétköznap d. u. fél 3—fél 4 óráig. Ráday ucca 5. alatt (I. em.) dr. Baum László főorvos ur vezetése mellett. Gyógyszert az arra rászorulóknak ingyen kapnak.

— Nekünk is szól a Chofécz Chajim! R. Chajim Óser Grodinsky, a hírneves rabbi, akit világszerte erkölcsstani műve után „Chofécz-Chajim“ néven ismernek, 83 éves kora dacára nem szűnik meg figyelmeztetni a zsidó közéletet a vallásosságot veszélyeztető társadalmi bajokra. Legutóbb levelet tette közzé, amely fényes tanubizonyoságot tesz a világtól elzárkózottan élő gaon nagy világismeretéről. Levelében azt hangoztatja, hogy a zsidóságot nagy veszély fenyegeti a léha szellemű sajtó népszerűsége folytán. Régen — hangoztatja a Chofécz-Chajim — nem volt ez a kérdés olyan fontos, mert csak héber könyvek kerültek a zsidó házba és így az ifjúság nem juthatott mindenféle olvashoz, de most a probléma égető. — Hát nem lát-e jobban be a Chofécz Chajim a sajtó nagy hatalmába, mint azok az orthodoxok Magyarországon, akik rendszerben találják és zsidó lelkiismeretüket nem

ארטה. כשר. VÉNUS

ÉTELZSIR

SNYDERS gyártó orth. főrabbi
hechserével ellátva

VÉNUS ÉTELOLAJ

kiadó minőségben minden
szer, csomago- és élelmiszer
üzletben kapható. — Gyártja:

Olajművek r.-t.

Kohn Adolf és Társa
Győr—Budapest,
Zollán-utca 14.—
Telefon: 8—22

Képviselet:

Sussmann Lipót és Tsa
Telefon: „Ujpest“ 161.

ארטה. כשר.

bántja, hogy egész családjuk naponként vallásellenes és szombatontként neológ forrásból elégíti ki szellemi szükségletét? Valóban a Chofécz-Chajim nekünk is szól.

— A nagyváradai lyceum. Lapunk más helyén közöljük egyik erdélyi munkatársunk tudósítását az ottani iskolaviszonyokról, miszerint kényszerítik a középiskolákban a zsidó növendékeket a szombat megszegésére. Hogy azonban ne csak az orthodoxok dühöngjenek, hanem a neológok is, — mint nekünk Nagyváradról írják — egy szép napon a kormány megvonta az ottani neológ lyceum nyilvánossági jogát. Ez a mai román viszonyok mellett azt jelentené, hogy az összes diákok elvéreznék a vizsgák csataterein, a román tanárok előtt. A váradiaknak azonban protektoruk akadt egy tábornok személyében és amikor az illető Váradra érkezett, a neológ hitközség diszes küldöttséggel fogadta a pályaudvaron. Egészen úgy, mint a középkorban. Illetőleg nem egészen úgy, mert akkor nem volt pályaudvar...

— A pesti izr. szentegylet közgyűlése. Vasárnap délelőtt tartotta a Pesti Chevra Kadisa rendes évi közgyűlést Adler Gyula elnöke alatt. Endrei S. Henrik igazgató-főtájkár terjesztette elő az 1927. évi jelentést, amely szerint a Chevra Kadisa tavalyi bevételei 1,430,000 pengőt, kiadásai pedig 1,428,000 pengőt tettek ki. Utána az 1928. évi költségvetést tárgyalta a közgyűlés. Kiadásokra előirányoztak 1,447,000 P-t, bevételekre 1,360,000 P-t, úgyhogy 87,000 pengő hiánnyra számítanak.

— A mezőkeresztesi orth. hitközség sovtojsz első napján impozáns ünnepély keretében avatta fel a Chevra új széfer tóráját, amelynek költségeihez a hitközség minden tagja hozzájárult. A hitközség tanácsterméből Cseh József főrabbi baldachin alatt vitte a virágdíszben ragyogó tórárt; a főrabbit követték, zsolttárenekek kíséretében a hitközség tagjai. A Chevra előjárósága a régi tórákkal tudvözölte az ünnepelt széfert. Ezután klasszikus szépségű beszéddel méltatta Cseh József főrabbi az ünnepély jelentőségét. A társasreggelinél szép «divré tóra» hangzott el Linzer Jakab és Grünwald Mór urak részéről. A rendezésért Rosenbaum Zsigmond chevra-elnököt és családját illeti elismerés, akik művészi templom- és tóra dí-

szekkel ékesítették a széfert, valamint Klein József pénztárost, ki a miczvó körtől önzetlen fáradozással buzgólkodott.

A csornai Tiferesz Bachurim legutóbb megtartott tisztújító közgyűlésén megválasztottak: Porjesz Albin elnök (egyhangulag), Weisz Ernő titkár, Fuchs Lipót pénztárnok, Szabó Antal jegyző. — Választmányi tagok: Spielmann Dávid, Berger Károly, Moskovics Jenő, Fleischmann Miklós, ifj. Weisz Zoltán.

— A budapesti Tiferesz Bachurim e heti programja: A Központi Egyesület I. számú termében szombaton d. e. 11:30 órakor שבת פוידלו Márton, d. u. 5 órakor איהי הלי שבת Neugewürtz Lázár, 5:30 órakor שיש סעודה מור Stern Mór, utána שבת פוידלו Minden este 11:30 órakor Szanhdin Steif Herman. — II. számú teremben szombat d. e. 11:30 és kedden este 8 órakor ברות Dr. Deutsch Adolf igazg. ur. Vasárnap este 7 órakor קשי Chümes-Rasi Rosenberg Izsák ur, hétfő és csütörtök este 8 órakor Misnajojsz Paneth Izsák rabbi ur. Szerda este 8 órakor Chümes Rasi, Katz Lipót ur. Minden reggel 6:30 órakor Mógén Avróhom Pfeffer Mór ur. Reggeli ima hétköznapon 7 órakor, szombaton fél 8 órakor kezdődik. A Központi Egyesület helyiségei hétköznap 7—10-ig, szombaton és vasárnap egész nap nyitva vannak, ahol az egyesület könyvtára és az összes bel- és külföldi zsidó irányú hetilapok az ifjúság rendelkezésre állanak. — A IX. kerületi Tiferesz Bachurim (Tompa-u. 34. fszt.) fiókegyesületben vasárnap délután 2 órakor héber írás és nyelvtan, szerda este 8 órakor חשי ותיק Paneth Izsák rabbi ur. Hétfő este 8 órakor קשי, kedd este 8 órakor תניך és csüt. este 8 órakor heti szidra ismertetése, Eckstein Wolf ur. A helyiség minden este 7—10-ig, vasárnap 2—10-ig nyitva van. A budapesti zsidó ifjúság figyelmét felhívjuk előadásainkra és pontos megjelenést kérünk. Előadásainkon vendégeket szívesen látunk.

— Uj zsidó lord Angliában. Angol jelentések szerint Sir Alfred Mond nagyiparost az angol király lordnak nevezte ki. Mond egyike a leggazdagabb angol vállalkozóknak, de kitüntetését fontos politikai működésének köszönheti. Az új lord rendkívül sokat fáradozik Palesztina gazdasági felvirágoztatásán is és ilyen célból most jött vissza egy hosszabb amerikai propaganda utazásról.

Értesítés.

Felhívjuk b. vevőink figyelmét legujabb speciális, tartós kolbász és tartós ráber készítményeinkre, melyek a legmelegebb időben sem romlandók.

Utánvételes postacsomag szállítás naponta háromszor.

Az orth. שר hús-konzervek főlerakata, szétküldés próbalárában eredeti gyári áron.

SKREK LIPÓT

orth. שר szalámi- és kolbászárú-gyára
Gyár és főüzlet:
VII., Dob u. 27.
Fióközlet:
VII., Király ucca 7.
Sürgőnycim: „Skrek szalámi“.

— Korein Dezső és a szocialisták. Kommentár nélkül leadjuk az „Ujság“ című napilapból a következő józsi históriát, amelyből annyi mindenestre igaz, hogy a meggyőződéssel és szeretettel hangoztatott vallási felfogás mindenütt csak tiszteletet arat: „Korein Dezső bizottsági tag, ki egyuttal az orth. hitközség egyik oszlopa, egyben pedig Reich Koppel főpap és főrendiházi tag ur bizalmasa is, a legutóbbi fővárosi közgyűlésen élesen összetűzött a szocialistákkal. Vallási kérdésekről volt szó, ami Korein Dezsőnek egy kissé a szakmája is, a szocialistáknak viszont annál kevésbé. A szocialdemokrata szónokok sokallották a fővárosi kegyuri, azaz vallási- és templomi célokra fordított kiadásait. Korein ur viszont ellenkező véleményen volt, mert ő egyformán tiszteli mindenki vallását és ezen a címen minden összeget hajlandó megszavazni. Ebből keletkezett azután a perpatvar, amelynek hevében Korein azt kiáltotta a szélsőbal felé, hogy hát ő ilyen felfogás mellett szívesebben a katolikusokkal tart, mint az atheistákkal. Sikerült is újabb templomi kiadásokat megszavaztatni, mire egyik szocialista városatyá gunyolódva így kiáltott Korein felé: „— No lám! Ki Korein kel, aranyat le!!...“ — Ami minden szellemessége mellett is azért nem találó és nem indokolt, mert hiszen azokat az összegeket nem Korein, hanem három pesti plébánia kapta.“

— Sziójum Váradon. Sovtojsz követő nap, iszru-chag tartotta az itteni „Machziké Tóra“ egylet Bobó Meczio és Peszochim traktátusokra a befejező szijumot. Az előadásokat Schwartz József, az egylet rabbija, Silber Lázár és Friedmann József felváltva tartották. A szijumot követő banketten értékes beszédeket mondtak Schwarcz József rabbi és Silber Lázár. A szijum alkalmával kegyelettel emlékeztek meg néhai Kohn Béláról, aki a Peszochim előadását megkezdte, de befejezését nem tudta elérni. Az egylet a naponkénti lap-penzum (daf jojmi) alapján tanulmányozta a fennmilitett két traktátust.

— A kassai „Bené Emunim“ ifjúsági egyesület május 28-án tartotta tisztújító közgyűlését a következő eredménnyel: Berkovics László elnök, Edelmann Jenő alelnök, Neumann Miklós pénztáros, Bródi Béni ellenőr, Bráv Simon könyvtáros, Frenkel Marcell jegyző. Előjárósági tagok: Weitzen Mór és Klein Izsák.

Választmány: Rosenblüth Lipót, Haas Menyhért, Frankl László, Schweid László, Ehrlich Árpád, Silberberger József, Liebermann Nándor, Schweid Béla, Landau Öser, Frenkl Nándor, Krausz Dávid és Hochhauser Áron. Az új előjárás egyik legfőbb feladatának tekinti egy ifjúsági otthon megteremtését. — Az egyesület élén áll Brach főrabbi és Wiesenberg hitk. titkár.

A központi bizottság mult heti ülésén megjelent rabbiknak lapunk által közölt listájából — sejnálatos nyomdai mulasztás folytán — kimaradt a híreves szombathelyi főrabbi ur. megemlézése, amit ezennel pótlólag közlünk.

— A budapesti orth. Chevera Kadisa építendő új gyógyintézet iránt élénk érdeklődés nyilvánul meg a fővárosi zsidóság széles rétegeiben. Számosan jelentkeztek alapító-tagokul, jelentékeny összegek jegyzésével. — Az építőbizottság élén állanak: óbudai Freudiger Lipót, dr. Friedmann Izidor és Schlesinger Adolf. — A pénzügyi bizottságban helvet foglalnak: óbudai Freudiger Dávid, Diamant Sándor, Deutsch Géza hitk. alelnök, Mayer Ignác, Kecskeméti Adolf, Fried József, Klein Boldizsár, László Lajos, Spitz Herman, Ullmann Rafael, Bialazurker Jakab, dr. Stern Simon, Sussmann Adolf, Roth Adolf, Knöpfler Bernát, Weinreb Jenő stb.

Családi hírek

Weingarten Eszti, Ujpest és Schwarz Dezső Budapest, jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Friedländer Margitát Tiszardosról fényes ünnepség keretében jegyezte el Fuchs Gyula, a biharkeresztesi főrabbi öccse, Gesztelyről. (Minden külön értesítés helyett.)

Gelbmann Irénkét Balmazújvároson eljegyezte Weinberger József Tiszabercéről. Az ünnepélyen elhangzott szónoklatok közül külön kiemelendők Fried Menyhért főrabbi és öccse, Fried Ede beszédei.

Grünhut Miksa, Püspökladány, május 29-én tartotta egybekelési ünnepélyét Friedmann Erzsébet kisasszonnyal, Balmazújvároson. Az esketési szertartást Fried főrabbi és Holzer Lipót budapesti orth. kántor végezték.

Kohn Lajos, Büdöszentmihályról, eljegyezte Pollák Sándor főrabbi leányát, Terust. (Minden külön értesítés helyett.)

Weinberger Viktor fia, Mayer, Ujfehértóról, eljegyezte Goldstein

Henrik Sárka leányát, Szentistvánbaksáról.

Kuttner Miksa, a tabi orth. hitközség köztisztviselőnek örvendő tanítója és titkára szombaton ünnepelle Sándor fia barmiczvó-ját. Az ifjú a hitközség színe-jáva előtt kitűnően adta elő a Haas hittanító által megfogalmazott charifesz- és magidesz-dróset, melyet impozáns sales-szüdesz lakoma követett. Ekkor Breuer Bernát főrabbi és Haas Sámuel lelkes beszédei emelték az ünnepély fényét.

Szerkesztői üzenetek

Többeknek. A fűrdőidény beálltával kapcsolatos esetleges címváltozásokat kérjük kiadóhivatalunkkal idejében közölni. — R. M., Klábertelep: saaló-jával rabbihoz tessék fordulni. — Bené Emunim, Kassa: Előfizetésük május 1-én járt le. — B. Ujfalu: Ön bennünket egy mult heti tudósításunk miatt kritizált; szem elől tévesztve, hogy egy tudósításban nem feltétlenül tukrözödik vissza maga a lap véleménye. — S. A. Ujhely: Budapest északi szélessége 47° 30', keleti hosszúsága 19° 5'. Odesszáé 46° 28', ill. 30° 45'. — L. A. Fegyvernek: Ön előadja, hogy templomukban az elmúlt sötétjűző második napján a tóra-felolvasó pillanatnyilag megfeledezett, hogy szombat van, tehát 7 személyt kell a tórához szólítani és aszer teaszér helyett az 5 szakaszra beosztott kol habchojt kezdte; tévedését csak chamisi körül vette észre. Válaszunk: soraiból nem tűnik ki világosan, mikor jött rá a tévedésre. Lásd Ojrach Chajim 137. és 282. Ezek alapján, ha chamisi előtt vette észre a leghelyesebb az, hogy az ötödik szakaszt (chamisi), mely 5 versből áll ossza ketté, olyképpen, hogy chamisi-nek olvasson fel 3 verset; sisi-nek pedig ismétlje a már olvasott utolsó poszúkot és olvassa hozzá a még hátralevő 2 verset. Ha chamisi után eszmélt rá a hibára, akkor sisi-nek olvassa másodsor fel a már chamisinek felolvasott szakaszt. A hetediknek (se-vii) pedig mindkét esetben a ma-tir számítandó be. — Mezőcsát: Multheti számunkban szóvá tetetett az ügy, a központi bizottság üléséről irt referátumunkban. Lásd ahhoz ugyanabban a számunkban „Miskolc” jellegre irt szerkesztői üzenetünket. Az ügy igen kényes és leghelyesebb bevárni a fejleményeket. — Várpalota: A debreceni főrabbi, mint előttünk kijelentette, nem vállalta a békéltető szerepet a miskolci szefardok ügyében.

Divatos női parókák

ondolálás, szépségápolás, manikűr, mérsékelt árban.

Hajfestés

legujabb Henna hajfestő anyaggal. — Elrontott szőke haját személyesen rendezhezok. — Tartósággért garantálók.

Nagy Adorján

női fodrász, hajfestő szalon

Muzeum-körut 3. féleml.

(Kossuth Lajos-u. mellett.)

Fenákel Jónás

zsír és baromfi kereskedése az orth. rabbiság felügyelete alatt. — Napon-ta friss áru házhoz szállítás — Budapest, VII., Kazinczy-utca 52-54. szám. Telefon-hívó J. 334-76. sz.

Israelers orthodoxes

RESTAURANT

BadTrencsénteplic Slovakei vis-a-vis der Elektrischen Haltestelle ist seit 1. Mai im Betrieb. Für erstklassige Küche u. solide Bedienung gesorgt.

Nyilttér*)

Szivből eredő mazeltov üdvözléteinket, őszinte jókívánságainkat nyilvánítjuk Weisz Lajos urnak, Haas Terus kisasszonnyal való eljegyzése alkalmából.

A váci jesiva vezetősége:

Stein Miksa, Pollák Gyula, Groszberg Salamon, Fogel Jenő.

Dr. — n — d kongresszusi rabbi Bamidbor szombatján az Andrassy-uton láttam, amikor egy járműre felszállt. Erre egy éppen arra haladó neológ ismerősöm tett figyelmessé.

Sussmann Dezső

[Dob ucca 53.

*) E rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Hirdetéseikért és pályázatokért orthodox szempontból a szerkesztőség nem vállal felelősséget.

Fürdők és vendéglők

Miskolci Izr. Fiúnevelőintézet

Miskolc, Vay-ut 18.

gyermeknyaralattása

tanulásban kimerült, ideges, gyengén fejlett, rosszul étkező gyermekek részére.

Középiskolai tanuló internátusa

A miskolci orth. izr. hitközségi polgári fiúiskola, a ref. reálgimnázium, a m. kir. áll. főreáliskola és a m. kir. állami felsőkereskedelmi iskola igazgatóitól ajánlva.

Vallásos nevelés.

Teljes ellátás, napi ötszöri étkezés-sel, correpetálással, havi 100 P. Tájékoztatót készséggel küld az igazgatóság.

Első és legrégebb orth. כשר

vendéglő és szálloda Hévízfürdőn

(Keszthely mellett) május 1-én megnyílt — Legmodernebb berendezés és kiszolgálás. A budapesti, győri és szombathelyi orth. rabbínatusok által mint egyedüli hévízforrás kóser vendéglő elismerve. — Szobák május-június 15-ig 2 P. azután 3 P. Stern Adolf.

Siófokon orth. כשר penzió

Blau Jónás-né

személyes vezetése mellett megnyílt. Izletes házikoszt — Menürendszer. Ujjonnan butorozott szobák.

Referencia a bpesti orth. izr. hitközség rabbínatusánál.

Bővebbet: Blau butorüzlet, Budapest Podmaniczky u. 18. — Tel. T. 126-96 vagy SIÓFOK, Vilma-telep, Heinrich Ferenc-ucca I. szám.

Kurort Sliac

Hotel Metropol

steht in der heurigen Saison unter aufsicht des E. W. H. Oberrabbiner Hillel Unsorfer in Lucenec (Losonc) wird in der vor und nach Saison tägliche Pension von Kc 40-46 Hauptsaison von Kc 52 bel bester Bedienung u. gute Zimmer verabreicht.

Rabbiner bedeutende Ermässigung. Budapestról 5 óra alatt elérhető. Közvetlen kocsik a keleti p. u.-ról. Hotel Metropol, Sliac.

Balatonszemes

orth. Kohn kóser Tauber penzió

A híres Kohn-penzió özv. Tauber Adolfné személyes vezetése mellett ujonnan átalakítva, napi 5-szöri étkezés, csinos, kényelmes szobák, mérsékelt árak. — A házban saját templom, rituális fürdő, metsző, július 1-ig 20 százalékos engedmény. Érdeklődni lehet Kohn Sámuel, Balatonszemes, Telefon 7. és Kiss Márton Budapest, Dohány-u. 57. — Tel. J. 422-52. —

Balatonboglár

balatonparti „Három a kislány” villában szigoruan

כשר PENSIO כשר

május elsején megnyílt.

Elsőrendű konyha, méltányos árak. — Előszobában 20 százalékos engedmény. — Értekezni a tulajdonosnál is: Bácskai, V., Arany János-u. 33. szám. — Telefon: Teréz 259-92.

Budapest. Orth. kóser vendéglő! Gleichenberg.

Ezuton hozzuk tudomására igen tisztelt vendégeinknek és a Gleichenbergben fűrdöző közönségnek, hogy Gleichenbergben éttermet és szállodát nyitottunk. Törekvésünk a jövőben is odairányul, hogy az igen tisztelt közönség a rituális követelményeknek minden tekintetben megfelelő, izletesen készített ételekhez jusson.

Goldmann Étterem, Bpest, Kazinczy-u. 57. — Gleichenberg, Hotel Theresienhof.

Szigoruan kóser

Szigoruan kóser

G. Lichtenstein étterem

Tel.: 833-76. MILANO, Corso Róma 42. Tel.: 833-76.

A nagy nap Hunfalván

Irta: Fried Sándor, Mezőkövesd

Szivan tizenegyedikre 10 év előtt még rendes köznap volt. Közönséges mindennapi napja az évnek. De az 5679. évtől minden ember részére, akit csak legcsekélyebb kötelék is fűz a hunfalvi gaonhoz z. c. l., ez a nap nem olyan, mint a többi. Nemes palinája van, a homályból kiemelkedő. Mert ez a nap: a hunfalvi Rebbe Jahrzeitja. A produktív forrás, amely egy életen át kiemelkedő eredménnyel forrt és izzott a tóratanulásért, az I-ten szolgálatáért, lassanként merült ki, míg ezen a napon szűnt meg teljesen. A legnemesebb lélek hagyta el földi burkolatát. A legnemesebb szem elsötétedett.

Kilenc éve, hogy tördelő kezekkel és reszkelő imával összegyülekezve tanítványai önmaguk életéből ajánlottak fel életet szent Mesterüknek. Szent akarással és gyermeki odaadással boldogan ajánlották alig u'nak induló életüket, csak hogy Mesterük életét meghosszabbíthassák. Zokogva fohászokodott mindegyikük: ó Mindenható, végy el életemből öt, akár tiz élet is és told meg vele a Mesterét!...

Pár évvel halála előtt, mikor egy izben súlyos betegségének a híre verte fel éjszakánkat és szent borzadással szaladtunk a Bészháromba, egész éjjelen mondtuk a zsoltárokat, száz és száz torokból, ezerszer és ezerszer hangzott fel a jalkiáltás; selách refúó selémó lechajlé... egyszerre kitáru az ajtó, belép szent, szeretett Mesterünk és jóságosan mosolyogva mondotta: „Fiaim, életemet meghosszabbítottátok, egy pár évet kikönyörögtetek nekem. És ha bármikor komolyabbra fordult az aggastyán egészségi állapota, zsoltárainktól visszhangzott a tanház és mindig jobbra fordult, mindig felépült; meghallgatta a jó I-ten a pástor nélkül maradó nyáj imáját.

De az 5679. év sziván 11-én nem használt az ima, nem használt a könyörgés. Kialudt a gólusz zsidóságának világító fáklyája. Mesterünk i-teni látnokságával kiszámítva, fokozatosan, kimerültségének arányában, átengedte a vezetést a nagytehetségű unokájának, a mostani hunfalvi főrabbinak. Amikor már az ifjú rabbi megéledt és átvette teljes egészében Nagyatyja örökét, felelősségérze-

tében teljes lett, érkezett Nagyatyja az utolsó állomáshoz, a legutolsó ponthoz. Pár heti betegkedés után meghalt. Hátrahagyva hozzátartozóiban és tanítványainban a fájdalom egész tengerét.

Elment... itthagya sereg tanítványát, amelyek közül már az ő életében voltak kiváló egyéniségek. Elment... itt hagyva az ő kis országát, a tartományát s ahol ő mint fejedelem volt: államának legelső és legkitünőbb embere. Ennek a jesivahelynek megvoltak a természetes határai: mindenütt körülbástyázva hatalmas hegyekkel. Voltak törvényszabta határai is, amelyet a tanítványoknak felsőbb engedelem nélkül elhagyni tilos volt. Megvoltak az ő törvényei, amelyet szegényen, gazdagon egyaránt spártai szigorral hajtottak végre. Megvoltak a miniszterei, a rendőrei, az ő szigorú ellenőrei, akik beférkőztek minden ifjunak még a legegényibb életébe is és azt szabályozták. Nem volt részéről megalkuvás, csak teljes alárendeltség, vagy a jesiva elhagyása. Ebben az elszigetelt kis faluban ütött tanyát a vándorló tóra — mint a Szahara homokjából kiemelkedő piramis — évtizedek óta. Itt oltották a lelkünkbe a tóraszeretetet s kovácsoltak fegyvert a kezünkbe, hogy a mai veszedelmes és hittagadó életarénában szilárdan, minden torpanás nélkül álljunk meg I-tennek tetszően helyünket. Itt ruháztak fel bennünket azzal, ami több a pénz-nél, több az egészségnél s amire ma annyira s annyiunknak szükségünk van: a hittel és az I-tenbe vetett bizodalommal.

Ezen a szent helyen összejövünk Mesterünk halálának minden évforduló napján, hogy emléket méltassuk. Mintha e méltatással csökkenne a veszesség érzése, amit eltávozásával nekünk okozott s felidézünk magunk közt Mesterünket, érezzük jelenlétét... Itt ez a hely, melynek rögeit annyiszor tapostuk, melynek levegő-

SCHÜCK
orthodox fiuinternátus
Budapest, VII., Kertész ucca 32.
Bentlakó diákoknak.
Szeretetteljes gondosság.

jét annyi éven át szívtuk. A kegyelet e napján fokozottan érezzük, hogy itt él, itt munkál közöttünk, hogy ő nem a múlté, hanem mindig mindig a jelené. Hazajár, megmozgatja a lelkünket... A buzgalom és erő forrásává teszi. A méltató szónoklatok, amelyek ez alkalommal elhangzanak, a föld burkolatán keresztül lehatnak a sirjáig és elhatnak a jelenlevők legrejtettebb gondolatáig. — Felemelnek s új, szentebb, I-tennek tetszősebb életre ösztönöznek bennünket!

Zsidó közmondások

Zsargonból közli: Löffler Henrik, Bpest.
(Befejezés)

16. Csendes víztől, csendes kutyától, csendes ellenségtől óvakodj.
17. Rossz anya nem létezik, de jó halál se.
18. Aki koránkelő hírében áll, bátran ágyban maradhat akár délig is.
19. Ott, ahol szükséges a cukor, a só nem használ semmit.
20. Selyem mégis selyem marad, ha folt is keletkezik rajta.
21. Hasonlít egy eltört Lülövhöz. (Lecsuszott alakra).
22. Ha a liba mesüge, a töpörtü is az.
23. A chüppehez vezetik az embert, a váláshoz magától szalad.
24. Mindenki imádkozik egy falat kenyérért, de egy korty pálinkát is ért alatta.
25. Ne légy túl édes, hogy fel ne faljanak, ne légy túl keserű, hogy ki ne köpjenek.
26. Egyszer volt — ma nincs.
27. Gyöngy a nyakán, kő a szívében.
28. Ha az abroncs szétpattan, a hordó szétesik. (Az atya halálával a gyermekek szétszóródnak).
29. A gyomornak nincs ablaka. (Nem látszik kívülről, mitől lakott jól az ember.)
30. Bor és jóbarát, m'nél régiebb annál jobb.
31. Ha éhes vagy nyalj sőt és — szomjas leszel.
32. Nem így z a közmondás, hogy evés közben jön meg az étvágy; már két óra óta folyton eszem és az étvágy sehogy sem akar jelentkezni. (A falánk sopánkodása.)

Rabbi Akivó

Történelmi elbeszélés a jeruzsálemi szentély elpusztulása idejéből.
Irta: Dr. Lehmann. Fordította: Dohány R

13. (Folytatás.)

Igy beszélt Akiba, aztán kezét az ég felé emelve fohászokodott:

— Világegyetem Ura, az ég teremője, egyetlen I-ten, ki földet és tengert teremtél, jóságos atya, könyörülj meg rajtunk!

Akiba imájához mindnyájan csatlakoztak és vele imádkoztak a hajóskapitány legényeivel, a kormányos az evezősökkel és az előkelő római is. Erre elcsendesedett a vihar. Öröm és vigalom között fogott a hajó személyzete ismét a munkához, a római nem pedig így szólt Akibához:

— Dicsőítsék Izrael I-tene, ki imádat meghallgatja. Nevem Clemen's Flávius, a császár közeli rokona. Ha Rómában valami szöszölora lenne szükséged, ugy szivesen szolgálatodra állok.

Pár nappal később a hajó olasz kikötőbe érkezett. A z idő utolsó azonban tengeri btegréget kapak és egy szállástadó kocsmárosnál kellett nehéz betegségük végét bevárniok.

Míg a zsidó küldöttség tagjai betegesen feküdtek, addig a kocsmáros felesége szemügyre vette vendégei podgyását s meglepetten bámulta a szép, csodálatosan faragott szekrénykét, mely az új császár számára az ajándékokat tartalmazta. Elvitte és megmutatta férjének, aki a zárt felfeszítette.

— Most gazdagok vagyunk — mondá feleségének. — A kincset kiveszem, elásom a kertben.

— S a ládka? — kérde az asszony — a csodaszép ládikát nem tartjuk meg?

— Nem bizony — vi zonzá férje — ez árulónk lehetne, hanem megtöltöm földdel, elzárom, te pedig visszahelyezed ahonnan elvitted.

Ugy is tettek. Midő azután az utasok elég erősnek érezték magukat, hogy az utat folytassák, ösz-

szecsomagoltak és Nachum kinyitá a szekrénykét. Földdel volt megtöltve; az a any és gyémánt eltűnt belőle. Rettenetes ijedelem fogta el a küldöttség tagjait; de Nachum így szólt: »gam zu letajvó — ez is a jóra«. Rövid tanácskozás után anélkül, hogy a szállásadót feljelentették volna, utarakeltek.

Néhány nap múlva Róma közeli bére érkeztek. Már messziről hallatszott a város zaja.

— Csak Izrael vétke által, — mondá Nachum Akibához — lett Edom nagy. Eredetileg alsó Itália egy sziget volt, tengerrel körül véve. Azon a napon, amelyen Salamon királyunk az egyiptomi király leányát nőül vette, Michoél angyal a földre szállott és a tengerbe egy nádszálat taszított. Ezáltal iszap képződött s így lassanként lett a szilárd talaj, mely felső Olaszországot alsó Olaszországgal köti össze. Midő Jerovom a két arany borjút felállítá, egyiket Donban s a másikat Beér Sevában s így szólt: Izrael ezek a te I-teneid, kik benneteket kivezettek Egyiptomból!», ekkor született a két ikerfiu, Romulus és Rémus; Róma városának e két testvérpár volt felépítője. Anyjuk születésüknél vesztette el életét s egy nőtény farkas táplálta őket.

Amikor Izrael büneiért Elijohü prófétát I-ten elszólítá, ekkor jutott Róma hatalom és tekintélyre. Minél többet vétkezett Izrael, annál nagyobb és hatalmasabb lett Róma s most a világ legnagyobb részét uralja, Judea pedig lerombo'va, a Mindenható szent háza romokban hever.

A küldöttség megérkezett Rómába s Domitian császár által ünnepélyes fogadtatásban részesült. Nachum szerencsét kívánt trónralépéséhez és átnyujtá a zsidók

ajándékát. A császár megcsodálta a remek szekrénykét. De, midő az felnyitá és tartalmát megpillantá, hirtelen dühösen kiáltott:

— A zsidók kigunyolni akartak! Vezérsétek az örült embereket fogságba s onnan a halálba. Nekem földet mertek hozni!

Nachum a császár szavait hallva, csak ennyit mondott: »gam zu letajvó — ez is a jóra!«

A király testőrei azonnal megrohanták a zsidókat és elhurcolták őket.

Róma nagyjai közé tartozott Clemens Flavius, a császár nagybátyja.

— Nagyhatalmu császár — kéré Clemens. — E zsidók társaságában tettem meg tengeri utamat és őket értelmes, meggondolt férfiaknak ismerem. Oly balgák lennének, Téged, a világ uralkodóját kigunyolni s a hatalmas oroszán haragját ellenük szítani? Lehetetlen. Midő a tengeren jöttünk, rettenetes vihar keletkezett; a hajó szétzúzással fenyegetett. Megrémult feleségemet, Domitillát a hajó alsó részébe vittem. Mikor ismét megjelentem a fedélzeten a hajóskapitányt összes személyzetével a halálra elkészülve találtam. Ekkor e férfiak egyiké kezeit az ég felé emelte és imádkozott Izrael I-tenéhez. S a vihar elcsendesült, a hullámok elsimultak — mi meg voltunk mentve. Engedd meg óh császárom, hogy a zsidók által hozott ajándéknak magyarázatot adhassak. A zsidók törzsatyja Ábrahám volt. Ez néhány szolgálójával négy győzedelmes király ellen harcolt és le is győzte azokat néhány szolgájából álló seregével. A zsidóknál hagyomány, hogy Ábrahám egy marék földet szórt az ellenség felé, miáltal legyőzte őket. Talán a zsidók ismét feltalálták e csoda határu földet és hozták reked ajándéknak, ami azután értékesebb minden arany és drágakőnél.

(Folyt. köv.)

PÁLYAZATOK

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő.

A miskolci orth. izr. anyahitközség pályázatot hirdet a tanári állásra. Határidő: tamuz hó 4. Pályázhat elismert orth. rabbik által képesített, 35 éven aluli, magyar honos, aki kitűnő metsző, bál koré és mohel, valamint jó előimádkozó. A pályázatban az eddigi működés és a családi állapot feltüntetésével. Utiköltség csak a meghívottnak térítetik meg.

A kunszentmiklósi aut. orth. hitközség fiatal rabbijának elhalálozása következtében pályázatot nyit az anyakönyvvezető rabbi állásra. Csakis női rabbik pályázhatnak, akik három elismert orth. rabbitól nyert határozattal rendelkeznek, jeles magyar hitszónokok, a törvény által előírt képesítéssel bírnak és a rabbiteendőkön kívül a helybeli gimnáziumi, a leányiskolai és állami elemi iskolai tanulókat hitoktatásukban is segítik. Javaldalmazás megajándékos szerint. Részletes felvilágosítást ad Schwarcz Lipót hitk. elnök. — Kunszentmiklós, 1928. június 4.

A kiskőrösi orth. hitközség kéttanítós, államsegélyes elemi iskolájához a második tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak szigorúan vallásos életű, talmudban járatos, a héber és művészeti tárgyak tanítására kiválóan alkalmas fiatal tanítók, nőeknek is. Fizetés, lakbér törvényes, államsegély ezen állás után nincs. Képesítést, kort, családi állapotot, és a kommün alatti magatartást igazoló okmányokkal felszerelt kérvények június 20-ig Schwarcz Sándor hitközségi elnök címére küldendők. Egyenlő minősítés mellett B-listás és nyugdíjas pályázók előnyben. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Iskolaszék.

A füzeggyarmati orth. hitközség jó bizonyítványokkal rendelkező, jó megjelenésű, szigorúan vallásos életmódot folytató, fiatal, kiscsaládu, oly hitoktatót keres, ki az összes sameszi teendőket is elvégzi. Fizetés: havi 120 pengő, egyszobás lakás, kert. Kellemes hangu előimádkozó esetleg baromfimetsző, előnyben részesül.

Apró hirdetések

Hirdetési díjszabás: minden szó egyszeri beiktatása 13, vastagon szedett betűkből 26 fillér. Apróhirdetések felvétele: VII. Sip ucca 10. — Jelítség levelek kettős borítékban, válaszbélyeggel ugyanoda intézendők. — Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság

HUSZ esztendő óta közvetít házasságot Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. — Telefon (cégnélküli levelezés.)

BENŐSÜLÉS! Intelligens, jó zsidó családból való, ügyes, jó megjelenésű fiatalember nőülne, illetve benősülne. Csakis intelligens, csinos, fiatal lányok hozzátartozói reflektáljanak „Kómoly” jelígre a kiadóba.

DISZKRÉT, megbízható házasságközvetítések: Wiener, Bratislava, Petőfi-u. 10. (Szlovénko) 60 fillér bélyeg mellékelendő.

Állást nyer.

VIDÉKRE idősebb magányos orth. urinőhöz oly izr. nő kerestetik, aki a háztartás összes munkáját vállalja. „G. M.” jelige alatt a kiadóhivatalhoz.

KERESEK jómegjelenésű üveges segédet, ki vevők látogatására is alkalmas. Berger Sámuel, Miskolc.

Állást keres

MAGYAR-NÉMET gyermekápolónő nagy gyakorlattal, kis gyermekhez azonnali belépésre állást keres. Bébi-mosást is vállal. Vidékre is. „Lelkiismeretes” jelígre a kiadóba.

JÓMEGJELÉNÉSŰ zsidóleány fűszerüzletbe, vagy bármely más üzletbe elmenne, háztartásban is segédkezne. Esetleg vidékre is megy. Jelige: „Orthodox”.

19 ÉVES vallásos ügyes fiatalember bármely szakmában állást keres. Vidékre is. Cim: Iró Antal, Budapest, Utász-u. 8.

KERESKEDELMIT végzett intelligens, jelenleg önálló kereskedő, mérlegképes könyvelő, perfekt magyar-német levelező állást keres. Szombaton nem dolgozik. Kitűnő referenciákkal és jó családi kapcsolattal rendelkezik. Meghívások »Bízalomra érdekes» jelígre kiadóba kéretnek.

Különféle

KÖNYV, füzet, folyóirat, héber, magyar vagy német szövegű lakodalmi meghívó és bármiféle nyomtatvány a legkifogástalanabbul készült **Schwarz Lipót könyvnyomdájában, Kunszentmiklóson. Kérjen árajánlatot!**

HÁLÓK, ebédlők bámulatosan olcsó áron Horn-nál, Wesselényi ucca 13. (Saját ház) Szombaton zárva.

Orth. kóser étterem

Békésesabán.

Újonnan átalakítva és kibővítve. Elsőrendű és izletes házikoszt. Utazóknak 10% árengedmény. A Fiume és Nádor szállodáktól 4 perc.

Holländer Izidor
Békésesabán, Tátra ucca 13. sz.
Telefon: 209.

Orth. kóser vendéglő

Szegeden.

Tejes és husos hideg és meleg ételek állandóan kaphatók. Kizárólag makói vágást használók. — Referenciákat a makói orth. rabbinátus nyújt. — **BLAU IZSÁKNÉ (Makórol)**
Szeged, Somogyi-utca 20. sz.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda
Budapest, VI, Proféta ucca 7.

יידישע צייטונג

ZSIDÓ UJSÁG

A magyar orth. zsidóság hetilapja.

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP-UTCA 10.
TELEFON: József 425-90.

ALAPITOTTA:
GROSZBERG LIPÓT ז"ל

ELŐFIZETÉSI DÍJ: 1 ÉVRE P 20.—
6 HÓNAPRA P 10.—
KÖLFÖLDRE : 1 : P 22.—
Postascheckekontó-szám: 50791.

Az öregségi biztosítási törvényjavaslat körül

Az öregségi és rokkantsági biztosítási javaslat most folyó tárgyalásának egyes momentumai lekötik figyelmünket, felekezeti életünk szempontjából. A javaslat maga állandó figyelmeztetés lesz az

orthodox hitközségi alkalmazottak nyugdíjügyének rendezésére.

A kérdés elintézése azonban nem olyan egyszerű, de épen ezért okvetlenül keresni kell a megoldást, amely a törvény kényszere és az orthodox alkalmazott helyzetének szociális voltából tevődik össze. Ezt a megoldást követelő problémát a *Zsidó Ujság* nem fog megszűnni tárgyalni az érdekeltek összeegyeztetése érdekében.

Az orthodox hitközségi alkalmazottak relációjától eltekintve közérdeklődésre számíthat a népjóléti miniszter hatalmas beszéde javaslatá védelmére. Szónoklatában a katolikus pap és a szociálpolitikus kiegészítette egymást. Fejtegetésének alaptónusa az volt, hogy *vallási alapon* is lehet a társadalmi bajokat enyhíteni akaró, az élet elesettjeit támogató, egységes szociálpolitikát folytatni. És ha ezt oly melegséggel és meggyőződéssel hirdeti valaki, mint Vass miniszter, úgy ezt tisztelettel kell elhárítani minden zsidónak, sőt fokozott mértékben vallhatja azt a nézetet, hogy a Tórában lefektetett gondolatok, eszmék és intézmények még inkább alkalmazottak a szociális kérdés megoldására, mint a miniszter által idézett tanítások. A miniszter ugyanis büszkeséggel mutatott rá, hogy a katolikus egyház már a középkorban az égbekiáltó bűnök közé sorolta a munkások jogos bérének

elvonását. A zsidó irodalomban kissé járatos embernek erre okvetlenül eszébe jut mindaz a gyönyörű tanítás, amivel a Tóra azon szavait: *aznap add meg a munkás bérét, ne szálljon le a nap nélküle, mert erre irányítja a lelkét* — illusztrálják, a még az ókorban élt talmudi bölcsek, a *Bovo Meczio* traktátusának több helyén. És lehet-e világosabban és szebben a munkának értékét és a munkás iránti humanitást gyakorlati példán bemutatni, amint ezt *Rav* tette 240 körül, amikor *Rabbo bar Chono* munkásai eltörték hordás közben a boros korsókat és ezért a munkaadó zálogba elvette a munkások ruháit. *Rav* így rendelkezett: „add vissza a ruhájukat”. — Hát ez az igazság? — kérdezték tőle. — Nem, de meg van írva: „járj a jó emberek útján” — felelte. Estefelé azután eljöttek a munkások panaszkodni — szegények vagyunk, nincs semmink, éhesek vagyunk. Amire *Rav* úgy döntött: „fizess meg a bérüket. — Hát ez a törvény? — Nem, de meg van írva: „örizd meg az igazak ösvényeit” (*Bovo Meczio* 112). Hogy a hasonló tanítások százai nem csupán keneteljes kijelentések maradtak, mutatja a kodexirodalom. A talmud alapján a *Rambam* és a *Sulchon Oruch* idevonatkozó szabványai bizonyítják, hogy a munkásnak sztrájkjoga van, bérének biztosítására zálogjogával élhet. A talmud ideológiája szerint ugyanis az ember a teremtés koronája, tehát „minden ember felér a teremtés összes műveivel” és a munkás is *Avrohom*, *Jiczchok* és *Jakob* gyermeke.

És így tehát, ha a miniszter azt

mondja, hogy *ő-évangéliumi* gondolat, hogy: legelső az ember, az embernek van alárendelve a világ — *büszkén vallhatjuk bibliáinknak és talmudinak ezt a felfogást.*

Csak önmagunknak megnyugtatósára rögzítjük meg e gondolatokat, nem mintha azt hinnők, hogy a mai feszültséget ilyen megállapításokkal enyhíteni lehet. *Gál Jenő* képviselő idevonatkozó fejtegetései arról, hogy a zsidó erkölcs és a katolikus keresztény erkölcs között különbség nem lehet, vagy arról, hogy a monotheizmus felséges tanában egyesülni fognak a különféle felekezetek, sem képesek elvonni figyelmünket arról, hogy az új javaslat a

a zsidó kispolgárok ezreit igen súlyosan érinti.

Súlyosan érinti, különösen manapság, amikor a kedvezőtlen viszonyok folytán a mindennapi kenyer megkeresése a nép széles rétegeiben *probléma* tárgya lett.

Nem kecsesgató a polgárokra egy cseppet sem a miniszter ama kijelentése: „vegyék tudomásul, hogyha betevő kenyerüket kell megvonni, akkor is be kell fizetni ezt a járulékot.” A súlyos szavak értelmét nemsokára érezni fogja az existenciájáért küzdő kis zsidó, aki hive a talmudi kijelentésnek, miszerint: „a legnagyobb jótékonyság, ha az ember feleségét és gyermekeit eltarlja” és inkább családját szeretné öregségi biztosítással ellátva tudni. Adja az Ég, hogy hiltestvéreink helyzete megjavuljon és akkor könnyebben fogják fizetni a biztosítási járulékokat, amint ezt jelenlegi helyzetükben tehetik.